

Implementeringsstöd Vårdprogram Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck.

Framtaget våren 2025

[Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](https://www.skane.se/vardprogram/vardprogram-vardgivare)

Innehållsförteckning

Checklista vid implementering	1
Exempelrutin	3
Vilka patienter ska tillfrågas på rutin?	3
Hur ska frågan ställas?	3
Hur hanteras svaret?	4
Hänvisa	5
Anmäla.....	5
Hur följs utvecklingsarbetet upp?	5
Kontakt- och resurslista	6
Resurssamling	6
Material att beställa och ladda ner	11
Frågeformulär	11
Bildstöd	11
Hjälpkort och affischer	11
Kortversion.....	12
Anteckningens fyra skäl.....	14
Anteckning Våld i nära relation i PMO	15

Checklista vid implementering

Frågeställning	Förslag/tips	Check
Vem/ vilka kan utses att hålla i frågan på enheten?	Utse kontakt-person/er, en per enhet, någon med intresse för frågan. En kontaktperson för barn och en för vuxna?	• Kontaktperson på varje enhet. • Implementeringsgrupp.
När börjar utvecklingsarbetet?	Besluta datum för uppstart.	• Datum för uppstart.
Hur kan kompetensen i arbetsgruppen förbättras?	Samtliga medarbetare inklusive nyanställda tar del av det regionala Vård-programmet och NCK:s webbaserade utbildning. Återkommande punkt på APT. Del av medarbetarsamtal. Verksamhetsnära utbildning t.ex. workshop med rollspel.	• Obligatorisk utbildning för alla anställda. • Introduktionsutbildning checklista för nyanställda. • APT-material. • Punkt på medarbetarsamtal.
När börjar patienter tillfrågas strukturellt?	Sätt datum när enhet frågar rutinmässigt.	• Datum för start.
Vilka patienter ska tillfrågas på rutin?	Välj patientgrupp(er). Regelbunden utökning med patientgrupper.	• Första patientgruppen.
Hur ska frågan ställas?	Skapa förutsättningar för det goda mötet, lyssna aktivt.	• I enrum. • Vid behov tolk som godkänts av patienten. • Tid avsatt för samtalet.
Hur hanteras svaret?	Använd interna och externa aktörer. Ta fram en lista med kontaktuppgifter. Upprätta samverkan med Barnskydds-team, socialtjänst och polis.	• Kontaktuppgifter till berörda samarbets-partners.

Frågeställning	Förslag/tips	Check
Hur dokumenteras samtalet i journalen?	Använd dold anteckning Våld i nära relation. Läs vårdprogram för vägledning och ta del av dokumentationsfilm på webbsida.	Alla har fått genomgång och lathund för korrekt. • Dokumentation. • Användning av KVÅ-koder.
Hur följs utvecklingsarbetet upp?	Bestäm när uppföljning ska ske och hur ofta. Följ i Qlikview och via KVÅ-koder.	• Arbetet följs upp med hjälp av Qlikview och KVÅ koder var 6:e månad och presenteras på APT.
Vilket agerande följer när barn är involverade?	Ta del av aktuella vårdprogram. Orosanmäl barn, när barn utsätts för och/eller bevittnar våld. Använd befintlig manual för orosanmälan. Vid behov av konsultation kontakta Barnskyddsteam.	• Alla på enheten har gått igenom hur man gör en orosanmälan. • Alla har en lathund/manual/rutin för hur man gör. • Kontaktuppgifter till Barnskyddsteam.
Vilket informationsmaterial behövs på enheten?	Nationella hjälpkort och regionala hjälpkort placeras på arbetsrum, väntrum och toaletter.	• Stödmaterial för anställda. • Hjälpkort till patienter. • Affischer. • Lokal information.
Hur kan medarbetarna stöttas?	Handledning, kollegialt stöd.	• Det är tydligt för alla medarbetare på enheten vem eller vilka som är kontaktperson(er). • Samarbete med barnskyddsteamet för handledning och stöd vid behov.

Exempelrutin

Rutiner för tillvägagångssätt vid misstanke om eller upptäckt av våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck.

Våld i nära relationer och hedersrelaterat våld och förtryck är omfattande folkhälsoproblem med stora konsekvenser för den som drabbas. Våldsutsatt ger exempelvis högre risk för hjärtskärlsjukdom, cancer, fetma, psykisk ohälsa och missbruk. Förekomsten av våld i nära relationer har även konsekvenser för samhället i stort. Det är en grundläggande mänsklig rättighet att leva ett liv fritt från våld. Den som utsätts för våld i en nära relation söker sällan vård för detta. En direkt fråga är ofta avgörande för att patienten ska berätta.

[Regionalt vårdprogram mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck \(pdf\) - Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)

Vilka patienter ska tillfrågas på rutin?

Vårdgivaren ska fastställa rutiner för när och hur personalen i dess verksamheter ska ställa frågor om våld för att kunna upptäcka våldsutsatta och barn som bevittnat våld som behöver vård.

- Besluta vilka patientgrupper som ska tillfrågas inledningsvis.

Hur ska frågan ställas?

Fråga alltid om våldsutsatthet i enrum. En medföljande vän, partner eller familjemedlem kan vara våldsutövaren. Förklara för den medföljande att på vår enhet är det rutin att träffa patienten enskilt en del av besöket.

Vid tolkbehov: Låt aldrig medföljande tolka. Be patienten godkänna tolken eftersom det kan finnas en risk att tolken är bekant med förövaren.

- Ta fram exempel på frågor som kan användas.
 - Vi vet att många är utsatta för våld i nära relationer. Det påverkar ofta hälsan och därför brukar vi fråga patienter om det.
 - Hur är det för dig, är det någon som har gjort något mot dig som inte känns okej?
 - Hur har du det hemma? Hur har du det i din relation?
 - Är du rädd för någon i din närhet? Har du blivit illa behandlad av någon i din närhet?
 - Känner du dig kontrollerad av någon i din närhet?

Hur hanteras svaret?

Beroende av svar behöver hanteringen anpassas.

Dokumentera

I all sjukvård ska våldsutsatthet journalföras för att bidra till patientsäkerheten. Beakta de risker som patienten kan vara utsatt för. Tänk på reglerna om inre sekretess och när du som medarbetare får gå in i en patientjournal.

Svaret patienten ger, oavsett om det är ja eller nej, ska alltid dokumenteras i PMO dold anteckning ”våld i nära relation”. Även vidtagna åtgärder ska dokumenteras.

Vid nekande svar, men kvarstående misstanke om våldsutsatthet dokumenteras symtom och tecken.

Dokumentera relevanta KVÅ- koder

GB015 - Råd eller information om våld i nära relationer.

DU055 - Samtal med vuxen patient om minderårigs behov och möjlighet till stöd.

DU056 - Samtal med vuxen patient och berörd minderårig om barnets situation och behov.

DU057 - Samtal med minderårig vars förälder är patient om den minderårigas situation och behov.

GD008 - Anmälan enligt SoL angående barn med möjligt skyddsbehov.

Hänvisa

Vid behov av akut stöd kontakta socialtjänst/ social jour och vid behov 112.

Informera patienten om stödinsatser. Använd hjälpkort och informationsmaterial.

Erbjud uppföljande samtal, gärna fysiskt besök.

- Ta fram relevanta kontaktuppgifter.

Anmäla

Överväg polisanmälan. Det finns sekretessbrytande bestämmelser.

- Kontakta polis vid behov av rådgivning.

Om barn bevittnat eller utsatts för våld ska orosanmälan göras.

- Genomgång av rutin för orosanmälan.

Hur följs utvecklingsarbetet upp?

Följ i Qlikview och via KVÅ-koder.

- Bestäm när uppföljning ska ske och hur ofta.

Kontakt- och resurslista

	Till patient	Till yrkesutövare/ konsultativt	Mer info/ kontaktuppgifter
Mottagningsenhet socialtjänsten	Ja	Ja	
Social jour	Ja	Ja	
Barnskyddsteamet		Ja	Barnskyddsteam - Vårdgivare Skåne (skane.se)
Kvinnofridslinjen	Ja	Ja	020-50 50 50 Kvinnofridslinjen.se
Brottsoffer- myndigheten	Ja		090-70 82 00 Välkommen till Brottsoffermyndighete n (brottsoffermyndighet en.se)
1177	Ja	Ja	Att bli utsatt för våld i nära relationer (1177.se)

Resurssamling

Förklaring av kategorier

- **Informationskällor:** Viktiga dokument och webbplatser med statistik, föreskrifter och riktlinjer för hantering av våld i nära relationer och hedersrelaterat våld.
- **Resurser för yrkesutövare:** Professionella resurser som primärvården kan kontakta för stöd och samverkan vid våld i nära relationer.
- **Utbildningar:** Utbildningsresurser för vårdpersonal som vill fördjupa sig i ämnet våld i nära relationer eller grundläggande utbildningar till verksamheter.
- **Resurser för patienter:** Organisationer och myndigheter som erbjuder stöd och hjälp till patienter som är utsatta för våld i nära relationer, inklusive stödlinjer och rådgivning.

Längst ner finns även material som kan laddas ner och printas ut eller beställas hem.

Kategori	Resurs	Beskrivning	Länk/Referens
Informationskällor	Vårdgivare Skåne – Vårdprogram	Regionalt vårdprogram mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck.	Vårdprogram (pdf) Vårdgivare Skåne (skane.se)
	Vårdgivare Skåne – Hedersrelaterat våld och förtryck	Riktlinjer och vårdprogram för hantering av hedersrelaterat våld och förtryck i Region Skåne.	Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck - Vårdgivare Skåne (skane.se)
	Stöd för implementering	På sidan för våld i nära relation och hedersrelaterat våld på vårdgivare Skåne finns implementeringsguide, APT material, mm.	Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck - Vårdgivare Skåne (skane.se)
	BRÅ – Statistik om våld i nära relation	Statistisk sammanställning om våld i nära relationer i Sverige.	BRÅ - Våld i nära relation (bra.se)
	Länsstyrelsen Skåne – Mäns våld mot kvinnor	Information om insatser och resurser för att förebygga mäns våld mot kvinnor och våld i nära relationer.	Länsstyrelsen Skåne (lansstyrelsen.se)
	Skånes Kommuner –Områdesnätverk kvinnofrid och våld i nära relationer	Nätverk som arbetar för att samordna insatser och resurser kring kvinnofrid och våld i nära relationer i Skåne.	Skånes Kommuner (skaneskommuner.se)
	Nationellt centrum för kvinnofrid	Information och stödmaterial om våld i nära relationer, särskilt riktat mot yrkesverksamma och drabbade.	Nationellt centrum för kvinnofrid - Uppsala universitet (uu.se)

Kategori	Resurs	Beskrivning	Länk/Referens
Resurser för yrkesutövare	Barnskyddsteam	Barnskyddsteamerna erbjuder stöd och rådgivning vid handläggning av olika fall av utsatthet hos barn och vuxna, exempelvis stöd till barn som anhöriga, hur du gör vid en anmälan till socialtjänst eller polis, vilka sekretessregler som gäller, skadedokumentation, säker dokumentation i samband med våld i nära relationer med mera.	Barnskyddsteam - Vårdgivare Skåne (skane.se)
	Kontakt med socialtjänst	Vid misstanke om våld ska kontakt med socialtjänst upprättas för skydd och stödåtgärder.	Kontaktvägar till socialtjänsten (socialstyrelsen.se) Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck - Vårdgivare Skåne (skane.se)
	Kontakt med polis	Om akut hot eller våldssituation föreligger, eller anmälan om brott ska göras.	Ring 112 vid nödläge eller kontakta lokal polis via polisen.se
	Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck	Hemsidan ger information om sjukvårdens uppdrag och ansvar i relation till hedersrelaterat våld och förtryck. Det finns även förslag på interventioner och arbetssätt.	Hälso- och sjukvården (hedersfortryck.se)
Utbildningar	Nationellt centrum för kvinnofrid: Våld i nära relation vuxna	Webbkurs via NCK som kan användas som grundutbildning vid implementeringsstart, nyanställning eller liknande. Fokus på våld i nära relation i vuxna relationer.	Webbkurs om våld - Uppsala universitet (uu.se)

Kategori	Resurs	Beskrivning	Länk/Referens
	Barnafrid: Våld mot barn	Barnafrids digitala basutbildning om våld mot barn. Bör användas som grundutbildning vid implementeringsstart, nyanställning eller liknande.	Basprogram om våld mot barn och unga - Barnafrid (barnafrid.se)
	Socialstyrelsen: hedersrelaterat våld och förtryck	Socialstyrelsens grundläggande utbildning om hedersrelaterat våld och förtryck. Bör användas som grundutbildning vid implementeringsstart, nyanställning eller liknande.	Socialstyrelsen utbildning (socialstyrelsen.se)
	Nationellt centrum mot hedersrelaterat våld och förtryck	Grundkurs om hedersrelaterat våld och förtryck. Bör användas som grundutbildning vid implementeringsstart, nyanställning eller liknande.	Webbkurs Heder (hedersfortryck.se)
	Socialstyrelsen: webkurs om könsstämpning	Webkurs om könsstämpning. Grundkurs. Bör användas som grundutbildning vid implementeringsstart, nyanställning eller liknande.	Könsstämpning av flickor och kvinnor - Socialstyrelsen utbildning (socialstyrelsen.se)
Resurser för patienter	RFSL Stödmottagning	Stöd för HBTQI-personer som utsätts för våld i nära relationer.	RFSL Stödmottagning (rfsl.se)
	Hedersförtryck.se	Webbplats med information och stöd för personer utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck	Hedersförtryck.se
	Tris (Tjejs rätt i samhället)	Stöd till unga kvinnor utsatta för hedersrelaterat våld och förtryck.	tris.se

Kategori	Resurs	Beskrivning	Länk/Referens
	Unizon	Samarbetsorganisation för kvinno- och tjejjourer som ger stöd och hjälp för våldsutsatta.	unizon.se
	Unga tjej- och killjourer	Stödlinjer för unga, drivs av ideella organisationer som ger stöd till våldsutsatta unga.	ungasjourer.se
	RISE	Riksförening mot incest och andra sexuella övergrepp i barndomen, ger stöd och rådgivning till överlevare.	rise-sverige.se
	1177	Samlad kortfattad information och hänvisning till andra myndigheter och organisationer.	Att bli utsatt för våld i nära relationer (1177.se)
	Polisen	Polisens information om brottsutsatthet och resurser kopplat till detta.	Brott i nära relation Polismyndigheten (polisen.se)

Material att beställa och ladda ner

Frågeformulär

På VKV:s hemsida finns även fler frågeformulär på fler språk och för olika åldrar att ladda ner och skriva ut.

- Frågeformulär vuxna, svenska, kort:
[Formulär, FOV vuxna \(frågor om våld\), svenska, kort version, VKV \(pdf\) \(vgregion.se\)](#)
- Frågeformulär vuxna, svenska, lång:
[Formulär, FOV vuxna \(frågor om våld\), svenska, VKV \(pdf\) \(vgregion.se\)](#)

Bildstöd

- [Bildstöd att använda vid samtal med patient \(pdf\) \(skane.se\)](#)
- Frågeformulär med bildstöd till vuxna:
[Formulär, FOV med bildstöd, vuxna \(frågor om våld\), svenska, VKV \(pdf\) \(vgregion.se\)](#)
- Frågeformulär med bildstöd till barn:
[Formulär, FOV med bildstöd, barn och unga \(frågor om våld\), svenska, VKV \(pdf\) \(vgregion.se\)](#)
- Finns även på andra språk:
[Material - VKV - Kompetenscentrum om våld i nära relationer \(vgregion.se\)](#)

Hjälpkort och affischer

- Kvinnofridslinjen:
[Beställ material – \(kvinnofridslinjen.se\)](#)
- Välj att sluta - för de som utövar våld:
[Startsida – VAS \(valjattsluta.se\)](#)
- Skånes affisch våld i nära relation:
[Våld är mer än slag och sparkar \(pdf\) \(skane.se\)](#)
- Känner du dig trygg hemma affisch:
[Känner du dig trygg hemma? \(pdf\) \(skane.se\)](#)

Kortversion

- Printa ut dubbelsidigt och lägg på skrivbordet.
- Skriv in lokalt anpassade kontaktuppgifter

Kortversion – Vårdprogram våld i nära relationer

Personalens ansvar inom hälso- och sjukvård och tandvård

1. **Upptäcka:** Fråga om våldsutsatthet för att kunna ge lämplig och patientsäker vård.
2. **Bemöta, vårda och stödja:** Bemöt, ge vård och stöd åt våldutsatta på ett professionellt och respektfullt sätt.
3. **Dokumentera:** Dokumentera våldsutsatthet för att bidra till patient- och rättssäkerhet.
4. **Hänvisa vuxna:** Hänvisa våldutsatta patienter till socialtjänsten, egen verksamhet eller kvinnojour för samordning, information och uppföljning.
5. **Anmäla när barn far illa:** Om du misstänker att barn far illa har du en lagstadgad skyldighet att genast anmäla till socialtjänsten.

Fråga patienten om våld

VEM? All sjukvårds- och tandvårdspersonal - NÄR? Vid anamnes och vid misstanke

Patienten svarar NEJ

Misstanke kvarstår

1. Dokumentera i patientjournalen att frågan är ställd.
2. Ge patienten information om stödsatser.

Misstanke kvarstår inte

1. Dokumentera i patientjournalen att frågan är ställd.

Patienten svarar JA

Våldet är pågående

1. Har patienten barn? Gör orosanmälan.
2. Dokumentera psykisk, fysisk och sexuell våldutsatthet i patientjournalen.
3. Stötta patienten och hänvisa till socialtjänsten, egen verksamhet eller kvinnojour.
4. Uppmuntra patienten att polisanmäla och överväg om hälso- och sjukvården ska polisanmäla.

Våldet är inte pågående

1. Dokumentera tidigare utsatthet i patientjournalen.
2. Erbjud stöd via socialtjänst, egen verksamhet eller kvinnojour.

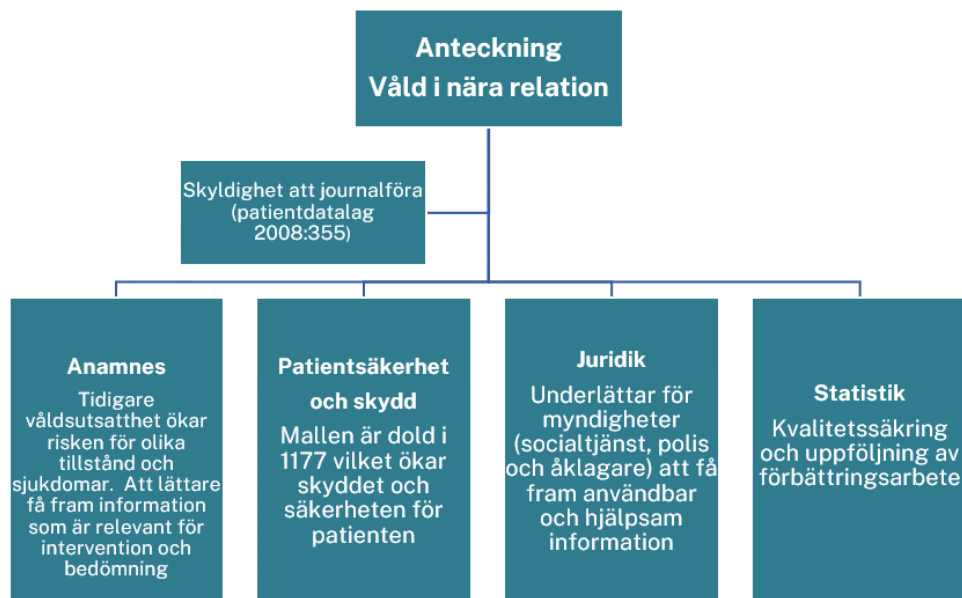
Exempel: "Vi vet att många är utsatta för våld i nära relationer. Det påverkar ofta hälsan och därför brukar vi fråga patienter om det."

- Hur är det för dig, är det någon som har gjort något mot dig som inte känns okej?
- Hur har du det hemma? Hur har du det i din relation?
- Är du rädd för någon i din närhet? Har du blivit illa behandlad av någon i din närhet?
- Känner du dig kontrollerad av någon i din närhet?

Kontakt- och resurslista

	Till patient	Till yrkesutövare/ konsultativt	Mer info/ kontaktuppgifter
Mottagningsenhet socialtjänsten	Ja	Ja	
Social jour	Ja	Ja	
Barnskyddsteamet		Ja	Barnskyddsteam - Vårdgivare Skåne (skane.se) Kan även hjälpa vidare till Resurscentrum heder.
Kvinnofridslinjen	Ja	Ja	020-50 50 50 Hem Kvinnofridslinjen (kvinnofridslinjen.se)
Brottsoffermyndigheten	Ja		090-70 82 00 Välkommen till Brottsoffermyndigheten (brottsoffermyndigheten.se)
1177	Ja	Ja	Att bli utsatt för våld i nära relationer (1177.se)

Anteckningens fyra skäl

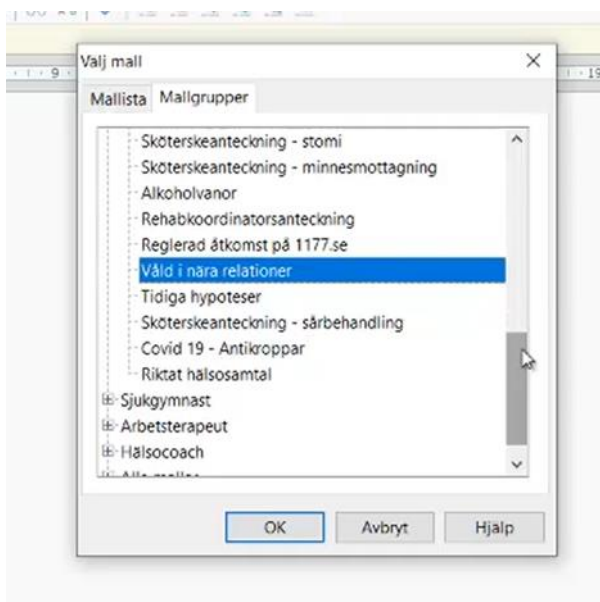

Anteckning Våld i nära relation i PMO

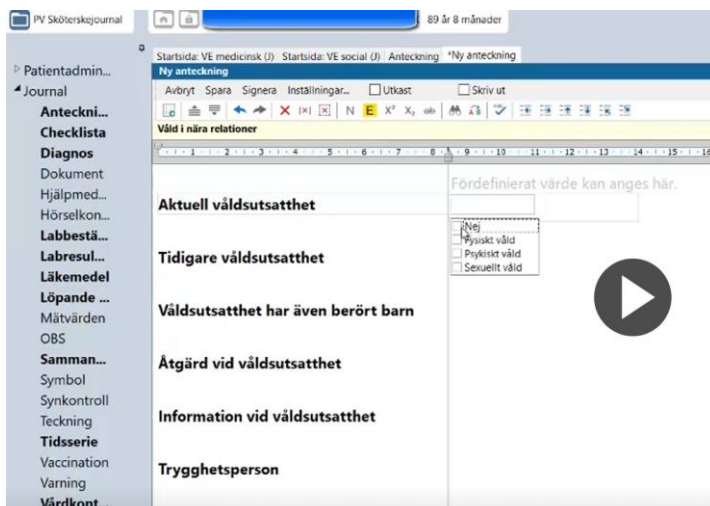
Anteckningen ska användas när patient har tillfrågats om våld i nära relation, vid jakande, såväl som nekande svar.

Det är en dold anteckning, som skyddas från e-tjänsten journalen.

1. Öppna ny anteckning på sedvanligt sätt. Välj sedan anteckningsmallen Våld i nära relation.

2. Respektive begrepp har fasta val med möjlighet att dokumentera i fritext.

Välj den våldstyp du tycker passar bäst eller anteckna i flera våldstyper. Eftersom även tidigare våldsutsatthet, som inte är pågående, kan ha stor roll för patientens hälsa och situation går det att anteckna om respektive våldstyp även som historisk våldsutsatthet.

3. I anteckningen finns ett val för om våldet har berört barn. Om barn utsatts ska alltid en orosanmälan upprättas, se Vårdprogram Barn som riskerar att fara illa för mer information om detta.
4. Det går att fylla i olika val för åtgärder vid våldsutsatthet, kryssa för de åtgärder som vidtagits.

Ny anteckning

Avbryt Spara Signera Inställningar... ☐ Utkast ☐ Skriv ut

Våld i nära relationer

Aktuell våldsutsatthet Nej

Tidigare våldsutsatthet Fysiskt våld, Psykiskt våld

Våldsutsatthet har även berört barn Nej

Åtgärd vid våldsutsatthet Fördefinierat värde kan anges här. Socialtjänst involverad

Information vid våldsutsatthet

Trygghetsperson

5. Det går även att fylla i fler alternativ för var den våldsutsatta personen hänvisas.

Ny anteckning

Avbryt Spara Signera Inställningar... ☐ Utkast ☐ Skriv ut

Våld i nära relationer

Aktuell våldsutsatthet Nej

Tidigare våldsutsatthet Fysiskt våld, Psykiskt våld

Våldsutsatthet har även berört barn Nej

Åtgärd vid våldsutsatthet Fördefinierat värde kan anges här. Info Socialtjänst involverad

Information vid våldsutsatthet Fördefinierat värde kan anges här. Info Kvinnofridslinjen, Socialtjänst

Trygghetsperson

6. Spara eller signera när du är klar.

KVÅ-kod GB015 råd eller information om våld i nära relation, vilket innefattar inhämtning av uppgifter, ska registreras.

I vårdprogrammet Våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck finns mer information till exempel om hur du bör hantera kläder som bevisning från övergrepp.

[Regionalt vårdprogram mot våld i nära relationer, hedersrelaterat våld och förtryck \(pdf\) Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)

[Regionalt vårdprogram Barn som riskerar att fara illa \(pdf\) Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)

Handlingsprogram för barn som anhöriga:

[Handlingsprogram för Barn som anhöriga \(pdf\) Vårdgivare Skåne \(skane.se\)](#)